

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ****ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΡ. 4/16 ΚΑΙ 5/16**

5

**ΕΝΩΠΙΟΝ:** Μ. ΝΙΚΟΛΑΤΟΥ, Π., ΣΤ. ΝΑΘΑΝΑΗ, Κ. ΠΑΜΠΑΛΛΗ, Π. ΠΑΝΑΓΗ, Λ.  
ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΥ, Δ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ, Μ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Α. ΛΙΑΤΣΟΥ, Κ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, Γ. Ν.  
ΓΙΑΣΕΜΗ, Τ. Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Τ. ΨΑΡΑ - ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ/ΣΤΩΝ

10

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 140 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

**ΜΕΤΑΞΥ:**

15

ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αιτητή

-ΚΑΙ-

20

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Καθ' ης η Αίτηση

25 **Ημερομηνία:** 1η Νοεμβρίου, 2016

Για τον Αιτητή στις Αναφορές 4/16 και 5/16: Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, κ. Κ.  
Κληρίδης με την κα Γ. Χατζηχάννα και την κα Κορίνα Κλεάνθους.

Για την Καθ' ης η Αίτηση, Βουλή των Αντιπροσώπων, στις Αναφορές 4/16 και 5/16: Ο κ. Χ.

30 Κληρίδης με τον κ. Κ. Κληρίδη.

**Αναφορά αρ. 5/16**

**Αίτηση Ημερομηνίας 26/09/16**

**Αιτητής:** Ο κ. Α. Σ. Αγγελίδης με τον κ. Σ. Αγγελίδη.

**Για Καθ' ης η Αίτηση 1, Βουλή των Αντιπροσώπων:** Ο κ. Χ. Κληρίδης με τον κ. Κ. Κληρίδη.

5 **Για Καθ' ου η Αίτηση 2, Πρόεδρο της Δημοκρατίας:** Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, κ. Κ. Κληρίδης με την κα Γ. Χατζηχάννα και την κα Κορίνα Κλεάνθους.

10 **Νικολάτος, Π:** Είναι για ακρόαση σήμερα είναι η αίτηση του κυρίου Αγγελίδη, στα πλαίσια της 5/16. Υπάρχει ένσταση του Έντιμου Γενικού Εισαγγελέα. Ο κύριος Χρίστος Κληρίδης;

**κ. Χ. Κληρίδης:** Καταχωρήσαμε και εμείς ένσταση.

15 **Νικολάτος, Π:** Και υπάρχουν και αγορεύσεις επί του θέματος. Κύριε Αγγελίδη, επιθυμείτε πέραν της αγόρευσης σας να προσθέσετε κάτι;

20 **κ. Αγγελίδης:** Με την άδεια σας ναι, γιατί προκύπτουν κάποια θέματα που πρέπει ουσιαστικά να απαντηθούν, από το περίγραμμα της Δημοκρατίας. Έντιμε κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι Δικαστές, από τις επισυνάψεις εις το περίγραμμα, εις την αγόρευση, γραπτή αγόρευση της Νομικής Υπηρεσίας, βλέπουμε καθαρά ότι η παραπομπή 4 για παράδειγμα, όπως και η παραπομπή 5, η μεν πρώτη που είναι του 1985 απόφαση, κατά τρόπο πιο ελαστικό αναφέροντας ότι (διαβάζει) "Other than... involved", άφησε λίγο πιο ανοικτό το θέμα. Η παραπομπή όμως, υπ' αριθμό 5/1990, προχώρησε και είπε ότι κατά γραμματική και τελολογική ερμηνεία μόνο ο Πρόεδρος και η Βουλή, για το άρθρο 140. Αυτές όμως οι αποφάσεις ανήκουν χρονικά στις 25 περιόδους που εξεδόθησαν. Έκτοτε μεσολάβησαν καταστάσεις οι οποίες μας οδήγησαν ευθύς εξ' αρχής να θέσουμε το θέμα, όχι ως θέμα απλής ερμηνείας γραμματικής ή τελολογικής, αλλά και υποχρέωσης γενικότερα από ανώτερες καταστάσεις και ποιες είναι αυτές;

30 **Νικολάτος, Π:** Καλείτε δηλαδή το Ανώτατο Δικαστήριο, κύριε Αγγελίδη, να παρεκκλίνει από τη νομολογία;

**κ. Αγγελίδης:** Να διαφοροποιηθεί, διότι συντρέχουν λόγοι που επιτρέπουν αυτήν τη

διαφοροποίηση και ξεκινώ να τους αναφέρω. Πρώτα από όλα, έχουμε ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τότε δεν ήμασταν μέλος πλήρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολούθως, υπήρξε η 5<sup>η</sup> τροποποίηση του Συντάγματος, με τον Νόμο 127(Ι)/2006, ο οποίος εισήγαγε ένα νέο άρθρο μαζί με άλλες τροποποιήσεις, το άρθρο 1(Α), το οποίο καθορίζει την υπεροχή έναντι του Συντάγματος, αποφάσεων, πράξεων, οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολούθησε το 2009 απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, με την οποία επικύρωσε τη διαδικασία της διαβούλευσης πριν την ψήφιση οποιουδήποτε νόμου, πριν την υποβολή νομοσχεδίου στο στάδιο εκείνο, αλλά και στο στάδιο ακόμα ή στη Βουλή, της διαβούλευσης με κάθε έναν ο οποίος επηρεάζεται από το νομοθέτημα το οποίο υποβλήθηκε ως νομοσχέδιο και το οποίο εξετάζει η Βουλή για να ψηφίσει σε νόμο. Πρέπει να πω ότι με κάποια δική μου προσπάθεια, έχω αντίγραφο της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, μου στάληκε σήμερα, έντιμη κύριε Πρόεδρε, πριν λίγα λεπτά, πριν φύγω από το γραφείο, δεν πρόλαβα να ετοιμάσω αντίγραφα, θα μου επιτρέψετε να το φέρω αύριο εάν είναι επιτρεπτό.

15 **Νικολάτος, Π:** Μπορούμε να το φωτοτυπήσουμε.

**κ. Αγγελίδης:** Μάλιστα. Πρέπει να πω ότι υπάρχει Οδηγός για αυτήν τη διαβούλευση, έκδοση του Υπουργείου Οικονομικών. Σήμερα η αρμοδιότητα είναι της Προεδρίας, υπάρχει ιστοσελίδα που εξηγεί τα διάφορα και μεταξύ άλλων, ένα κομμάτι έχω καταγράψει από την ομιλία του τότε Υπουργού των Οικονομικών, που παρουσίασε αυτήν την εξέλιξη ως υποχρέωση μας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έναντι πολιτικής που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ανάμειξη δηλαδή εκείνων, προς τους οποίους θα απευθύνεται κάθε νόμος, από το στάδιο της διαμόρφωσης νομοσχεδίου και πέραν τούτου, κατά το στάδιο της συζήτησης στη Βουλή, για να διαμορφωθεί ως νομοσχέδιο.

25

**Παμπαλλής, Α:** Εδώ δεν είμαστε σε ένα διαφορετικό στάδιο, που αμφισβητείται από τον Πρόεδρο της Βουλής, ως θεσμικό όργανο, η απόφαση της Βουλής; Δεν έχουμε ξεπεράσει αυτό το στάδιο το οποίο λέτε, της διαβούλευσης;

30 **κ. Αγγελίδης:** Συνετέλεσα στο να υπάρξει νομοθεσία, όπως την ψήφισε η Βουλή, κληθείς και ενώπιον της Βουλής. Θα σας δείξω το παράρτημα από την ένσταση και αφού συνέβαλα στον βαθμό τον ελάχιστο, έστω με την παρουσία μου, με τις απόψεις και τις προτάσεις, λέω ότι

διαμορφώθηκε όχι το νομοσχέδιο, αλλά ένα νομοθέτημα, το οποίο ακόμα δεν κατέστη νόμος βεβαίως, το οποίο με εξυπηρετεί, μου προστατεύει πληρέστερα το δικαίωμα εργασίας, το οποίο όμως επιθυμεί ή εισηγείται η άλλη πλευρά, του Γενικού Εισαγγελέα, του Προέδρου δια του Γενικού Εισαγγελέα, ότι θα πρέπει να κριθεί αντισυνταγματικό. Άρα από την ώρα που κλήθηκα και διαβουλεύθηκα στο στάδιο της ετοιμασίας νομοσχεδίου, από την ώρα που κλήθηκα και συνέβαλα στη διαβούλευση ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής της Βουλής, είναι ποτέ δυνατό η δικαιοσύνη να εξυπηρετείται καλύτερα, με το να θεωρήσουμε αυστηρή την ερμηνεία του άρθρου 140 του Συντάγματος; Ή υπερέχει αυτή η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, που ενέκρινε αυτήν τη διαβούλευση ως μέρος της διαδικασίας διαμόρφωσης νομοθετήματος, νομοθεσίας; Εάν δείτε Εντιμότετοι, στο παράρτημα 1 της ένστασης της Δημοκρατίας, στην υπόθεση 5/14--

**Νικολάτος, Π:** Αναφορά 5/16;

**κ. Αγγελίδης:** Ναι... λυπάμαι, διαβάζω αυτό που είναι γραμμένο στην ένσταση. Το παράρτημα 1 είναι η επιστολή από το Υπουργείο Εσωτερικών, που είναι το αρμόδιο Υπουργείο για αυτό το νομοθέτημα και λέει "να δοθεί χρόνος για διαβούλευση με τους επηρεαζόμενους φορείς". Μετά δε από τη διαβούλευση, φτάσαμε στο να ετοιμάσουμε ένα νομοσχέδιο, το οποίο και σας αποστέλλουμε. Η δε Επιτροπή της Βουλής, η αρμόδια, το Τεκμήριο 2, λέει όλα αυτά τα πράγματα, αναφέρει με ποιους διαβουλεύθηκε, ποιους κάλεσε να είναι παρόντες και μεταξύ άλλων θα δείτε εις την πρώτη σελίδα του πρακτικού της Βουλής, ότι είναι και το όνομα των Αιτητών. Άρα δηλαδή συμμετείχαν στο στάδιο νομοσχεδίου, συμμετείχαν στο στάδιο της προετοιμασίας του νομοθετήματος από την αρμόδια επιτροπή, η οποία τελικά και ψηφίστηκε από τη Βουλή.

**Ναθαναήλ, Δ:** Κύριε Αγγελίδη, να σας ρωτήσω το εξής παρακαλώ. Ας πούμε ότι θα μπορούσε το άρθρο 140 να ερμηνευθεί κατά τον τρόπο που λέτε, μετά την ένταξη της Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τι διαφορετικό θα πείτε εσείς, που δεν θα πει υποστηρικτικά η Βουλή στην αναφορά του Προέδρου δια του Γενικού Εισαγγελέα; Στην ένορκη σας δήλωση, εις την αίτηση σας για παρέμβαση, δεν λέτε τίποτε σχετικό, κάποια διαφοροποίηση ως προς τις θέσεις. Δηλαδή οι θέσεις σας, δεν θα υποστηριχθούν από τη Βουλή;

**κ. Αγγελίδης:** Πιστεύω ότι θα υποστηριχθούν, πλην στο στάδιο που θα υποβληθεί η αίτηση.

Ούτε την αίτηση του Γενικού Εισαγγελέα, ούτε την ένσταση της Βουλής—

5 **Ναθαναήλ, Δ:** Αλλά εσείς δεν έπρεπε στην ένσταση σας για παρέμβαση, να πείτε κάτι το ιδιαίτερο, ως προς το ατομικό σας δικαίωμα, του πελάτη σας, να προσθέσει, να πει κάτι διαφορετικό;

10 **κ. Αγγελίδης:** Χωρίς να ξέρω την αίτηση και την ένσταση όσον αφορά την αναφορά και την ένσταση στην αναφορά και το τι θα πει μελλοντικά η Βουλή, μπορώ να πω ότι... εάν ήμουν ικανοποιημένος άλλωστε κύριε Πρόεδρε, δεν θα χρειαζέτο να κάνω το αίτημα. Το αίτημα το κάνω για να υποστηρίξω ναι, τη θέση της Βουλής.

15 **Μιχαηλίδου, Δ:** Εγώ αυτό που θέλω να ρωτήσω, εάν απαντήσατε στον κύριο Ναθαναήλ, είναι σε όλα τα στάδια; Το δικαίωμα σας να ακουστείτε είναι σε όλα τα στάδια; Θεωρείτε ότι φτάνει και μέχρι το Δικαστήριο ή ο ρόλος σας περιορίζεται μέχρι την υποστήριξη των θέσεων σας ενώπιον της Βουλής, η οποία υιοθετεί, απορρίπτει και στη συνέχεια νομοθετεί;

20 **κ. Αγγελίδης:** Εντιμότητα, από την ώρα που η ίδια η διοίκηση όχι μόνο με αναμειγνύει, διότι υπάρχει αυτή η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η απόφαση του Υπουργικού, υπάρχει και απόφαση του Γενικού Εισαγγελέα παλιότερα, που ζήτησα να μου σταλεί, μου είπαν ότι δεν θα μου σταλεί, δεν μου στάληκε, δεν έχει σημασία, αλλά τα αναφέρει μέσα ο Οδηγός, ο οποίος είναι έκδοση του Κράτους, από την ώρα λοιπόν που με αναμειγνύουν εξ' υπαρχής, είναι ποτέ δυνατό να λέει ότι "δεν δικαιούστε να έχετε το δικαίωμα της ισότητας των όπλων ενώπιον του Δικαστηρίου"; Προς τι ο αποκλεισμός σε αυτό το στάδιο; Άρα λοιπόν, έχω αναφέρει ήδη ότι ο Νόμος βελτίωσε εκείνα που είχε προβάλει σε σχέση προς την εργασιακή μου δυνατότητα, προς 25 το δικαίωμα εργασίας, γι' αυτό και παρέπεμψα και εις το άρθρο 35 του Συντάγματος εις την αγόρευση μου, λέγοντας ότι αυτόν τον σεβασμό αυτού του δικαιώματος που κατάφερα, με ανάμειξη που δεν προκάλεσα εγώ, αλλά που προκάλεσε η οδηγία της Ευρώπης και 30 συνεμορφώθη προς αυτό το Υπουργείο και η Βουλή, δεν μπορούν να έρχονται τώρα να λεν ότι "δεν σεβόμαστε αυτό σου το δικαίωμα, το οποίο εμείς ουσιαστικά βάλαμε διότι έτσι το θέλει και η Ευρώπη, εις το να υπάρχει αυτή η δυνατότητα". Πρόσθετα, η διαφορά του Προέδρου ως θεματοφύλακα της πιστής εφαρμογής του Συντάγματος, δεν νομίζω να του παρέχει τη δυνατότητα να λέει, κάτω από τα σημερινά δεδομένα, μετά από το 2004 δηλαδή, να λέει ότι

"Ξέρετε, το δικαίωμα του να παρίσταται ενώπιον Δικαστηρίου κάποιος, ο οποίος στη δίκη είναι αναμειγμένος, διότι εγώ τον χαρακτηρίζω από την πρώτη στιγμή ως ενδιαφερόμενο εις τη διαδικασία, να του αποκλείσω τώρα, αντίθετα προς την ισότητα των όπλων και γενικότερα προς την αρχή της ισότητας". Αλλά υπάρχει και το άλλο θέμα. Δύο αποφάσεις, τις οποίες με την άδειά σας θα παρουσιάσω με αντίγραφα σήμερα. Η πρώτη είναι η υπόθεση της πλήρους Ολομέλειας, ήταν προσφυγή βέβαια, είναι το **Κ. Φιλελευθέρων κ.α. v. ΡΙΚ**, όπου σαφώς το Δικαστήριο είπε ότι όταν συντρέχει αμφιβολία, πρέπει να αποφασίζεται προς όφελος των δικαιωμάτων του πολίτη, οποιαδήποτε νομοθεσία επηρεάσει βασικά δικαιώματα και ελευθερίες. Άρα λοιπόν, αφού ήδη μου διαμόρφωσε δικαιώματα και ελευθερίες ο Νόμος, όπως τον έχει τελειώσει η Βουλή, είναι

5 αδιανόητο να θεωρηθεί επί αμφιβολίας ότι δικαιούμαι να παρίσταμαι ενώπιον του Δικαστηρίου. Για να κάνω τι; Να συμμετέχω προς ενίσχυση της Βουλής και εάν χρειαστεί, βεβαίως μπορεί να μην χρειαστεί, συμφωνώ απόλυτα ότι μπορεί να μην χρειαστεί και φτάνω και στο θέμα της άλλης απόφασης, την οποία θέλω να σας παραπέμψω, που είναι η απόφαση **Κυπριακή Δημοκρατία v. Ζήνας Πουλλή**, όπου η Ολομέλεια, η πλήρης Ολομέλεια, δεκατρείς τότε Δικαστές, μετά από

10 απόφαση Εφετείου, ανέτρεψε απόφαση Εφετείου, διότι στερήθηκε της δυνατότητας να ακουστεί, κατά τις αρχές της φυσικής δικαιοσύνης, ένας ενδιαφερόμενος. Και εγώ δεν χαρακτηρίσα από μόνος μου τον εαυτό μου ενδιαφερόμενο, αλλά χαρακτηρίστηκα από τον Οδηγό Διαβούλευσης, που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, που διοχετεύτηκε με εγκύκλιους του Υπουργείου Οικονομικών και του Γενικού Εισαγγελέα, ως αρχή την οποία πρέπει να εφαρμόζει και στα δύο

15 στάδια η διοίκηση και η Βουλή και είναι εκείνη η βασική αρχή ότι "τίς αν δίκην κρίνοιεν ή γνοιή λόγον πρίν αν αμφοίν μύθον εκμάθη σαφώς". Έπρεπε να έχω το δικαίωμα της φυσικής δικαιοσύνης, αφού το οποιοδήποτε δικό σας αποτέλεσμα ή απόφαση θα με επηρεάσει, να έχω το δικαίωμα να ακουστώ, όπως ακούστηκα και συνέβαλα ήδη μέχρι τώρα στην όλη διαδικασία. Γι' αυτό και εξ' αρχής η γραμμή της αγόρευσης της δικής μας, ήταν ότι η ερμηνεία του άρθρου 140

20 στα πλαίσια των αποφάσεων του '85 και του '90, έχει ξεπεραστεί με την εξέλιξη του δικαίου και δια της εισαγωγής αρχών από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Άλλωστε, Εντιμότετοι, είναι δημοσίου δικαίου, δημοσίου ενδιαφέροντος ασυζητητί η έκφραση της απόφασης σας και βεβαίως δεν είναι μια διαφορά, που καθορίζει τα μέρη αυτής της διαφοράς η άποψη του Προέδρου της Δημοκρατίας. Είναι θέμα δημοκρατικής αρχής, συνέχεια δηλαδή του δικαιώματος να συμμετέχω

25 και να διατυπώνω απόψεις και να υποστηρίζω εκείνο το οποίο ήδη πέτυχα, με την ελάχιστη έστω συνδρομή την οποία είχα στη διαδικασία μέχρι σήμερα. Λέει η άλλη πλευρά και κάτι άλλο και είμαι εντελώς προς το τέλος. Το νομικό υπόβαθρο. ανύπαρκτο μου λεν της αίτησης και μάλιστα γίνεται

30

ο χαρακτηρισμός ότι είναι ατυχής δήθεν ο παραλληλισμός με το δικαίωμα παρέμβασης που ασκήθηκε και έγινε αποδεκτό, δυνάμει του άρθρου 146 του Συντάγματος και εκεί δεν υπήρχε νομικό υπόβαθρο συγκεκριμένο, ήταν ένα δικαίωμα το οποίο άσκησε για παρέμβαση --

5 **Νικολάτος, Π:** Εισ την Πουλλή εννοείτε; Αναφέρεστε στην Πουλλή ή όχι;

**κ. Αγγελίδης:** Όχι, η Πουλλή ήταν για το δικαίωμα να ακουστεί Εντιμότητα, αλλά το δικαίωμα παρέμβασης σε προσφυγή του τρίτου, ο οποίος δεν επιδόθηκε, δίνεται από το Ανώτατο Δικαστήριο και εδόθη σε πολλές περιπτώσεις, όχι διότι αποτελούσε κατάχρηση το αίτημα αλλά 10 διότι το αίτημα μας το σημερινό στηρίχθηκε στον Κανονισμό 10(9) των κανονισμών του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου 1969, το οποίο λέει ότι προς το συμφέρον της δικαιοσύνης είναι δυνατό ανά πάσα στιγμή το Δικαστήριο σας να αποφασίσει κάτι, που θα εξυπηρετήσει ακριβώς την πλήρη απονομή της δικαιοσύνης. Άρα λοιπόν, όπως και σε εκείνο το άρθρο, 146, που είναι στο ίδιο κεφάλαιο του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, δεν προβλέπετο τύπος ή διαδικασία 15 από κανονισμό ή από νόμο, επετράπη χάριν ακριβώς της εξυπηρέτησης της δικαιοσύνης. Το τελευταίο που ήθελα να αναφέρω είναι, θα καταστήσει η αίτηση αυτή προηγούμενο, το οποίο θα μετατρέψει το σεβαστό σας Δικαστήριο σαν χώρο απόψεων και συζητήσεων ή λαϊκής αγωγής; Εντιμότητα, με όλο το σέβας, πώς μπορεί να ονομάζουμε τη διαδικασία λαϊκή αγωγή, αφού απλώς θέλουμε να παρέμβουμε προς ενίσχυση εκείνων που υποστηρίξαμε ενώπιον της 20 διοίκησης στο νομοσχέδιο και ενώπιον της Βουλής, που πετύχαμε στην τροποποίηση; Πώς μπορεί να θεωρηθεί ότι απλώς είναι χώρος απόψεων και συζητήσεων; Νομίζω ότι η αναζήτηση δικαιοσύνης με τη συμμετοχή όλων που έχουν επηρεαστεί ή που επηρεάζονται και εγώ λέω συγκεκριμένα, εάν δεν υπήρχε η αναφορά, ο νόμος θα δημοσιεύετο με υπογραφή του Προέδρου και θα διαμόρφωνε πλέον, όχι υπό μορφή νομοθετήματος το οποίο δεν έχει καταστεί ακόμα ως 25 νόμος, αλλά υπό μορφή νόμου τα συγκεκριμένα δικαιώματα μου και τα συγκεκριμένα δικαιώματα μου δεν ήρθαν από τον Άρη, ήρθαν με τη δική μου τη συμβολή και ως εκ τούτου, ταπεινά εισηγούμαι ότι είναι μια εκ των περιπτώσεων που είναι δυνατό πλέον να διαφοροποιηθεί η νομολογία η αυστηρότερη του '90 και να ενταχθούμε στη νομολογία του '85, που λέω ότι σε κατάλληλες περιπτώσεις είναι δυνατό να υπάρξουν και άλλα μέρη στη διαδικασία και αυτή είναι 30 μια απαραίτητη, νομίζω, συγκεκριμένη περίπτωση. Τελειώνοντας, να παρατηρήσω ακόμα, έντιμοι κύριοι Δικαστές, από αυτόν τον Οδηγό που ενέκρινε το Υπουργικό Συμβούλιο και είπαμε υπάρχουν και οδηγίες, εγκύκλιοι του Υπουργείου και της Γενικής Εισαγγελίας, λέει σαφώς ότι

αυτό γίνεται για να δώσουμε δικαίωμα εις εκείνους των οποίων τα δικαιώματα επηρεάζονται από το προσχέδιο του νομοσχεδίου και από την απόφαση της Βουλής, ως Βουλή. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

- 5 **Νικολάτος, Π:** Να ακούσουμε τον κύριο Χρίστο Κληρίδη στη συνέχεια, εκ μέρους της Βουλής, εάν επιθυμεί να πει κάτι και μετά τον έντιμο Γενικό Εισαγγελέα, ο οποίος θα απαντήσει.

10 **κ. Χ. Κληρίδης:** Έντιμε κύριε Πρόεδρε, έντιμοι κύριοι Δικαστές, δεν είναι μόνο το άρθρο 140 του Συντάγματος το οποίο περιορίζει τους διάδικους για αυτού του είδους τις αναφορές και διαδικασίες. Υπάρχουν και άλλα άρθρα του Συντάγματος, τα οποία θέτουν τον ίδιο περιορισμό.

15 **Μιχαηλίδου, Δ:** Εσείς δηλαδή υποστηρίζετε το αίτημα, δεν υποστηρίζετε τη θέση του κυρίου Αγγελίδη όπως εξεφράστηκε πριν από λίγο ενώπιον μας, ότι "επειδή ακούστηκα, έχω το δικαίωμα".

15

**κ. Χ. Κληρίδης:** Διαφωνώ.

**Μιχαηλίδου, Δ:** Σε αυτό το επίπεδο.

- 20 **κ. Χ. Κληρίδης:** Διαφωνώ ναι. Απλώς ήθελα να αναπτύξω και τους βασικούς λόγους για τους οποίους έχει ένσταση η Βουλή και κατόπιν θα απαντήσω σε αυτά που είπε ο συνάδελφος, που άκουσα σήμερα προφορικά. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας, όταν θα αποφασίσουμε επί του συγκεκριμένου θέματος, αυτό ήθελα να πω, ότι επηρεάζονται και άλλες διαδικασίες με την απόφαση σας, τις οποίες πρέπει να λάβετε υπόψη σας κατά τη λήψη της απόφασης. Δεν είναι
- 25 δηλαδή μόνο το άρθρο 140 του Συντάγματος, αλλά είναι επίσης το άρθρο 139 του Συντάγματος, όπου υπάρχει κατ' ισχυρισμό σύγκρουση ή αμφισβήτηση εξουσίας και εκεί το άρθρο 139(3), καθορίζει ρητά ποια είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η θέση μας είναι ότι όπου το Σύνταγμα καθορίζει τα ενδιαφερόμενα μέρη σε συγκεκριμένες *suí generis* προληπτικού τύπου, ελέγχου νόμων ή και σύγκρουση εξουσιών, όπως το 139, δεν παρέχεται ούτε καν η διακριτική ευχέρεια
- 30 στο Ανώτατο Δικαστήριο να δώσει άδεια συμμετοχής οποιουδήποτε κατ' ισχυρισμό ενδιαφερόμενου προσώπου. Το 139 λοιπόν, καθορίζει ποια είναι τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, εξαντλητικά κατά τη γνώμη μου. Το άρθρο 140(2), λέει ότι ακούει τις απόψεις του Προέδρου και

του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας. Πρόκειται να δώσετε μια γνωμάτευση και το ίδιο το Σύνταγμα καθορίζει ποια είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη επί τούτου. Συνεπώς και πάλι δεν τίθεται θέμα άσκησης οποιασδήποτε διακριτικής ευχέρειας, κατά τη γνώμη μου. Το ίδιο και το άρθρο 141, όπου μπορεί να τεθεί θέμα περιορισμών με βάση νόμων στα δικαιώματα και συμφέροντα μιας εκ των δύο κοινοτήτων και εκεί ρητά η παράγραφος 141(2) περιορίζει τη συμμετοχή στη διαδικασία στον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων, κατά τον ίδιο τρόπο όπως το άρθρο 140 του Συντάγματος, το ίδιο και το άρθρο 142 του Συντάγματος, όπου και πάλι το 142(2) περιορίζει την εξέταση του θέματος στο άκουσμα των απόψεων του Προέδρου - Αντιπροέδρου και της ενδιαφερόμενης κοινοτικής συνέλευσης. Συνεπώς, όπου ο συνταγματικός νομοθέτης ήθελε, αυτή είναι η εισήγηση μου, να περιορίσει τη διαδικασία σαν *sui generis* σε συγκεκριμένα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, το έκανε ρητά. Αυτό είναι το πρώτο που ήθελα να πω. Το δεύτερο είναι ότι --

**Μιχαηλίδου, Δ:** Θεωρείτε τη διαδικασία *sui generis* ή θεωρείτε τη διαδικασία ρητή διαδικασία, που προβλέπεται από το Σύνταγμα, όπως είπατε, εξαντλητικά και όχι μόνο, θα έλεγα και θεσμικά;

**κ. Χ. Τριανταφυλλίδης:** Το δεύτερο.

**Μιχαηλίδου, Δ:** Γιατί το χαρακτηρίζετε *sui generis*;

**κ. Χ. Τριανταφυλλίδης:** Διότι υπό κανονικές συνθήκες σε δικαστική διαδικασία υπάρχει η ευχέρεια σε ένα Δικαστήριο να ασκήσει τη διακριτική του ευχέρεια και να δεχθεί κάποιον διάδικο, αλλά λέω αυτό δεν ισχύει στην προκειμένη περίπτωση, διότι το θέμα είναι θεσμικό και διέπεται ρητά από τις συνταγματικές διατάξεις. Εάν όμως, διαζευκτικά, θέλατε να αποφασίσει ότι δεν είναι έτσι το θέμα και υπάρχει διακριτική ευχέρεια στο Δικαστήριο να επιτρέψει σε οποιονδήποτε παρεμβαίνων διάδικο σαν ενδιαφερόμενο, δυνάμει της Διαταγής 18, των Κανονισμών του Ανωτάτου τότε Συνταγματικού Δικαστηρίου, νυν Ανωτάτου Δικαστηρίου και/ή τον Κανονισμό 19, στον οποίον παρέπεμψε ο συνάδελφος, θα πρέπει να λάβετε υπόψη σας ούτως ή άλλως, τις ανάλογες δικονομικές πρόνοιες, στους θεσμούς περί Πολιτική Δικονομία, τότε εκεί θα δικαιούτο ένας διάδικος να παρέμβει και εκεί θα δούμε ότι δεν είναι απόλυτο το δικαίωμα και οι περιπτώσεις που θα επιτραπεί σε κάποιον διάδικο να παρέμβει, είναι όπου υπάρχει σοβαρός λόγος. Η διατύπωση συγκεκριμένα της Διαταγής 9, Κανονισμός 10, είναι ότι (διαβάζει) "whose presence...

matter", που στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι απαραίτητη η παρουσία του Αιτούντος για παρέμβαση για να αποφασιστούν τα επίδικα θέματα. Αρκεί δηλαδή για να αποφασιστούν τα θέματα, να ακουστούν οι απόψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και της Βουλής των Αντιπροσώπων δια των εκπροσώπων τους. Δεν είναι απαραίτητο να είναι διάδικοι σε αυτήν τη

5 διαδικασία υπό οποιαδήποτε μορφή. Ανάλογη είναι και η πρόνοια ακόμα του νέου αγγλικού θεσμού, που ισχύει σήμερα, που είναι το Μέρος 19, ο Κανονισμός 19. Έχω φωτοτυπήσει τόσο τους δικούς μας κανονισμούς και τη νομολογία, όσο και των σύγχρονων αγγλικών θεσμών. Είναι προφανές ότι η συμμετοχή στη διαδικασία εκ μέρους του παρεμβαίνοντος δεν έχει να προσθέσει τίποτε στα όσα θα πει η Βουλή των Αντιπροσώπων. Δηλαδή, εκπροσωπείται θα έλεγα επαρκώς

10 η άποψη περί της συνταγματικότητας ή της συμβατότητας με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, υπάρχει πλήρης εκπροσώπηση για αυτήν την άποψη, την οποία παραθέτει η Βουλή των Αντιπροσώπων μέσω των δικών της νομικών συμβούλων και εκπροσώπων. Δεν θα προσθέσει οτιδήποτε, δηλαδή, η παρέμβαση. Επίσης, να προσθέσω ότι όπως έχουν ερμηνευθεί οι δικονομικοί θεσμοί, το συμφέρον πρέπει να είναι άμεσο, όχι έμμεσο. Στην προκειμένη περίπτωση, άμεσο ενδιαφέρον και συμφέρον έχει η Βουλή των Αντιπροσώπων και ο Πρόεδρος, ο οποίος την προσβάλλει. Οι

15 τρίτοι, που μπορεί να είναι επηρεαζόμενοι πολίτες ή σταθμοί, διότι εάν το προεκτείνουμε μπορεί και ο κάθε πολίτης να κάνει μια παρέμβαση, ισχυριζόμενος ότι "μα θα επηρεαστώ και εγώ από τη λειτουργία ή μη κάποιου σταθμού, διότι εγώ υποστηρίζω την πολυφωνία π.χ. και δεν θέλω να υπάρχει οποιοσδήποτε περιορισμός". Δεν θα υπάρχει τέλος εις το έμμεσο συμφέρον και

20 ενδιαφέρον εάν επιτραπεί η παρέμβαση του όποιου επηρεαζόμενου έμμεσα από τη συγκεκριμένη νομοθεσία. Άμεσα επηρεαζόμενοι, επαναλαμβάνω, είναι η Βουλή και ο Πρόεδρος. Συνεπώς, είναι η εισήγηση μας ότι δεν δικαιολογείται οποιαδήποτε απόκλιση από την προηγούμενη νομολογία του Δικαστηρίου και απαντώ εν τάχει στα επιχειρήματα του συναδέλφου, όπως τα έχω ακούσει σήμερα. Έχω την άποψη ότι για να διαφοροποιήσετε τη νομολογία σας, λάβετε υπόψη σας την

25 υπόθεση *Μαυρογένης v. Βουλής Αντιπροσώπων*, που την είχα χειριστεί τότε ο ίδιος, ενώπιον της τότε Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, για να υπάρχει απόκλιση πρέπει να υπάρχει διαπίστωση ότι έγινε ένα νομικό σφάλμα, δηλαδή ότι η προηγούμενη απόφαση είναι λανθασμένη. Εκεί το Δικαστήριο, στην απόφαση του Μαυρογένης v. Βουλής Αντιπροσώπων, έκρινε ότι η προηγούμενη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σαν εκλογοδικείο, ότι ο νόμος ο οποίος

30 προνοούσε δια την πλήρωση κενωθείσας θέσης, χωρίς να διεξαχθεί αναπληρωματική εκλογή, αλλά ότι τη θέση καταλάμβανε ο επιλαχών του κόμματος που κατείχε τη βουλευτική έδρα, είχε κρίνει το Ανώτατο ότι ήταν συνταγματικός. Διαφώνησε το εκλογοδικείο στη νέα σύνθεση του,

προεδρεύοντος του κυρίου Πική εάν δεν κάνω λάθος και αποφάσισε ότι στην πραγματικότητα η απόφαση εκείνη ήταν λανθασμένη και ήταν έκδηλα λανθασμένη, ενόψει ρητής συνταγματικής πρόνοιας που προνοούσε, προτού τροποποιηθεί το Σύνταγμα, ότι σε περίπτωση κενωθείσας έδρας αναπληρούται δια της διεξαγωγής αναπληρωματικής εκλογής. Μόνο σε μια τέτοια περίπτωση θα μπορούσατε να αποφασίσετε ότι η προηγούμενη απόφαση σας θα πρέπει να αναθεωρηθεί, εάν πεισθείτε ότι έκδηλα ήταν λανθασμένη. Αυτό είναι το μοναδικό κριτήριο το οποίο θα λάβετε υπόψη σας. Το δεύτερο το οποίο ήθελα να πω, είναι ότι ο ευπαίδευτος συνάδελφος αναφέρθηκε εις την ένταξη μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κτλ, αλλά δεν άκουσα κάποια συγκεκριμένη πρόνοια του Ευρωπαϊκού Δικαίου, που να επιτάσσει ή να δικαιολογεί την οτιοδήποτε επιχειρηματολογία, ότι θα πρέπει, ενόψει της ένταξης μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να διαφοροποιήσουμε την προηγούμενη θέση και/ή νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Τρίτο, έδωσε έμφαση ο ευπαίδευτος συνήγορος και συνάδελφος, ο αγαπητός, εις το ότι έχουμε ξεπεράσει τη νοοτροπία άλλων εποχών και ότι θα πρέπει να υπάρξει διαβούλευση. Νομίζω ότι η διαβούλευση είναι σε προηγούμενα στάδια, είναι δηλαδή στο στάδιο της μελέτης για προετοιμασία νομοσχεδίου και της υποβολής του ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων, σε εκείνο το στάδιο γίνεται η διαβούλευση. Μπορώ να πω ακόμα και πριν την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου του 2009. Από την πείρα μου ως βουλευτής την περίοδο 2001- 2006, διαβούλευση γινόταν διότι η Βουλή δια των επιτροπών της καλούσε όλους τους επηρεαζόμενους και ενδιαφερόμενους, για να ακούσει τις απόψεις τους για τη θέσπιση ή μη κάποιου συγκεκριμένου νομοσχεδίου. Απλώς κωδικοποιήθηκε, εάν θέλετε, αυτή η πρακτική του Υπουργικού, της Κυβέρνησης, στην προετοιμασία των νομοσχεδίων, πρακτική την οποία ούτως ή άλλως όμως, η Βουλή των Αντιπροσώπων ακολουθούσε. Δεν είναι κάτι το νέο. Από τότε που λειτουργεί η Βουλή, υπάρχουν οι επιτροπές της και ακούγονται οι απόψεις. Το λέω αυτό για να μην θεωρηθεί ότι έγινε ένα μπαμ το 2009 και άρα θα πρέπει να το λάβετε υπόψη σας, αυτήν τη διαφοροποίηση εις τη λήψη της απόφασης, όπως εισηγήθηκε ο ευπαίδευτος συνάδελφος. Θα ήθελα επίσης να αναφερθώ εις την Κ. Φιλελευθέρων ν. ΡΙΚ, όπου έχει επισημάνει ο συνάδελφος ότι όταν πρόκειται για δικαιώματα, η ερμηνεία του νόμου είναι υπέρ των δικαιωμάτων. Εδώ δεν έχουμε να ερμηνεύσουμε νόμους, έχουμε να εφαρμόσουμε ένα συγκεκριμένο Σύνταγμα και μια συνταγματική επιταγή. Συνεπώς, διαφοροποιείται η απόφαση στην υπόθεση Κ. Φιλελευθέρων ν. ΡΙΚ. Το ίδιο και για την αρχή του *audi alteram partem*, που υιοθετείται στην απόφαση Ζήνας Πουλλή. Εδώ δεν τίθεται θέμα ότι δεν θα ακουστεί κάποιος διάδικος, προσέξτε, δεν είναι διάδικος και δεν δικαιούται να είναι διάδικος κατά την άποψη μου, άρα δεν παραβιάζεται η αρχή αυτή και

διαφοροποιείται επίσης η υπόθεση της Ζήνας Πουλλή. Τέλος, η αναφορά στο ότι είναι προς το συμφέρον της δικαιοσύνης, ναι, είναι στο συμφέρον της δικαιοσύνης να επικρατήσει όμως και η συνταγματική επιταγή, που είναι υπέρτερο το συμφέρον της συνταγματικής επιταγής από τους οποιουσδήποτε δικονομικούς θεσμούς. Ευχαριστώ πολύ.

5

**κ. Αγγελίδης:** Όλα αυτά που λέει σήμερα ο κύριος Κληρίδης, τα ακούμε για πρώτη φορά. Είχε τη δυνατότητα να τα καταγράψει στην αγόρευση, δεν το έκανε. Είπε υιοθετεί την αγόρευση του στην ένσταση. Δεν υπάρχουν αυτοί οι λόγοι που αναφέρθηκε σήμερα, ως εκ τούτου, με όλο το σέβας, διεκδικώ τη δυνατότητα να απαντήσω. Εάν ήταν γραμμένα, θα είχα μιλήσει. Τώρα τα λέει για πρώτη φορά.

10

**Λιάτσος, Δ:** Η αγόρευση του Γενικού Εισαγγελέα έχει αυτήν τη γραμμή.

**κ. Αγγελίδης:** Με όλο το σέβας, η γραμμή της αγόρευσης του Γενικού Εισαγγελέα είναι ότι απλώς υπάρχει θέμα ερμηνείας τελολογικής και γραμματικής και τελειώνουμε με τις έξι αποφάσεις που έχουμε επισυνάψει, τρεις εκ των οποίων είχα κάποια μικρή συμμετοχή και εγώ. Απάντησα στα όσα λέει ο Γενικός Εισαγγελέας. Ο κύριος Κληρίδης σήμερα είπε για το μπαμ και τακτική της Βουλής και αγνοεί το γεγονός ότι στα πλαίσια της στρατηγικής της Λισαβόνας έγινε αυτή η απόφαση.

20

**Νικολάτος, Π:** Ζητάτε το δικαίωμα να απαντήσετε στον κύριο Κληρίδη.

**κ. Αγγελίδης:** Λιγότερο από πέντε λεπτά.

25

**Νικολάτος, Π:** Θα το εξετάσουμε το αίτημα σας, αφού ακούσουμε τον έντιμο Γενικό Εισαγγελέα.

**κ. Κ. Κληρίδης:** Έντιμε κύριε Πρόεδρε, έντιμα μέλη του Δικαστηρίου, ενόψει του θέματος που έχει εγείρει ο κύριος Αγγελίδης, απλώς να αναφέρω σε περίπτωση που λάβετε υπόψη τα όσα έχει αναφέρει ο ευπαίδευτος συνήγορος της Βουλής, τα υιοθετούμε και έρχομαι στα όσα έχει αναφέρει ο κύριος Αγγελίδης. Πραγματικά, σέβομαι και αναγνωρίζω πλήρως την τεράστια πείρα την οποία διαθέτει ο ευπαίδευτος συνάδελφος, ο κύριος Αγγελίδης, στον τομέα του διοικητικού δικαίου. Οι αρχές τις οποίες έχει προβάλει στην αίτηση του και έχει επαναλάβει και ενώπιόν σας, είναι

30

πράγματι σεβαστές και καλά καθιερωμένες από τη νομολογία, συνταγματικές και νομικές αρχές, κυρίως του διοικητικού δικαίου. Είναι η αρχή της υποχρέωσης της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος, η ανάγκη για προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας των όπλων, αρχές της φυσικής δικαιοσύνης, της αναλογικότητας κτλ. Όμως εδώ δεν έχουμε διοικητικό δίκαιο, 5 έχουμε μια ειδική διαδικασία, προνόμιο κατά τον συνταγματικό συντάκτη, του Προέδρου της Δημοκρατίας να αναφέρει στο Ανώτατο Δικαστήριο για σκοπούς προληπτικού ελέγχου, ένα νομοθέτημα και αναφέρει ειδικά το σχετικό άρθρο 140 και ποιοι είναι οι διάδικοι και ποιοι δικαιούνται να ακουστούν. Το ένα είναι αυτό, δηλαδή οι ίδιες οι συγκεκριμένες και ειδικές 10 πρόνοιες του Συντάγματος. Το δεύτερο είναι η δική μας η νομολογία, η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, που επιβεβαιώνει ξεκάθαρα ποιοι δικαιούνται να ακουστούν. Δεν βλέπω πραγματικά κανέναν λόγο να αποστεί, να παρεκκλίνει η σύνθεση του Δικαστηρίου σας από τις καλά καθιερωμένες αρχές οι οποίες εφαρμόστηκαν, δοκιμάστηκαν στην πράξη και έχουν λειτουργήσει. Δεν έχουμε ακούσει καμιά συγκεκριμένη συνταγματική διάταξη, η οποία να βοηθά στην υποστήριξη του αιτήματος. Δεν έχουμε ακούσει νομοθετική διάταξη, ούτε και οικονομική. 15 Ισχύουν τα όσα λέει καθαρά το Σύνταγμα, για καλό σκοπό ασφαλώς και τα όσα έχει επιβεβαιώσει μέχρι σήμερα η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Έδωσε ιδιαίτερη έμφαση ο κύριος Αγγελίδης στο θέμα της διαβούλευσης. Συμφωνούμε πλήρως. Κάθε νομοσχέδιο, προτού αυτό καταρτιστεί αλλά και μετά, έχει μέσα το στοιχείο, την αναγκαιότητα για διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Βεβαίως υπάρχουν οδηγίες, βεβαίως υπάρχουν εγκύκλιοι, οι οποίες και 20 εφαρμόζονται και πολύ σωστά και δικαίως, για να ακουστούν οι απόψεις όλων των επηρεαζόμενων και ακούγονται οι απόψεις όλων των επηρεαζόμενων και ακούστηκαν οι απόψεις όλων των επηρεαζόμενων στη συγκεκριμένη περίπτωση, μεταξύ των οποίων και της Αιτήτριας εταιρείας, του τηλεοπτικού αυτού σταθμού. Παίρνονται οι απόψεις, αξιολογούνται και διαμορφώνεται ένα νομοσχέδιο, το οποίο εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και κατατίθεται 25 στη Βουλή. Η Βουλή ή μάλλον η αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή, ενώπιον της οποίας παραπέμπεται το νομοσχέδιο και κάθε νομοσχέδιο, όπως καλά γνωρίζουμε όλοι, καλεί ενώπιον της σε συζήτηση και μια και δύο και δέκα εάν χρειαστεί φορές, όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, τους δίδει το δικαίωμα να ακουστούν οι απόψεις τους. Γιατί; Διότι ναι, μπορεί να επηρεάζονται δικά τους συμφέροντα. Γίνεται εκεί μια αξιολόγηση και διαβούλευση, λαμβάνονται υπόψη όλες οι 30 παραστάσεις που υποβάλλονται και διαμορφώνεται τελικά το νομοσχέδιο, το οποίο τίθεται ενώπιον της Ολομέλειας της Βουλής για ψήφιση. Εκεί είναι το κατάλληλο βήμα, το forum και για διαβούλευση και για έκφραση των απόψεων και αυτό, όπως έχω πει, έχει ήδη γίνει. Στη

συγκεκριμένη περίπτωση υπήρχε το κυβερνητικό νομοσχέδιο, πολλές από τις πρόνοιες του οποίου ήσαν και εναρμονιστικής φύσεως. Συζητήθηκε ενώπιον της Βουλής, ακούστηκαν οι απόψεις όλων και τελικά παρεμβλήθηκαν με πρωτοβουλία βουλευτών οι επίμαχες διατάξεις, οι οποίες, κατά την άποψη του Προέδρου της Δημοκρατίας, έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις 5 πρόνοιες του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που μιλούμε για κρατική προστασία και παρεμβατισμό κτλ. Άσκησε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας το αποκλειστικό δικαίωμα να αναφέρει αυτόν τον νόμο ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου, να ασκήσει προληπτικό έλεγχο. Είναι αποκλειστικό, είναι συγκεκριμένο, είναι ειδικά προνοούμενο δικαίωμα. Αλίμονο εάν άρχιζε ένας νέος κύκλος διαβουλεύσεων, συζητήσεων, δικαιώματος να ακουστούν όλες οι πλευρές στη 10 διαδικασία αυτήν. Να φέρουμε εδώ ίσως όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς, να φέρουμε τον Σύνδεσμο Διαφημιστών που επηρεάζονται από το πόσες άδειες θα δοθούν, τον Σύνδεσμο Καταναλωτών να παρέμβει, να ακουστούν όλες οι απόψεις. Είχαμε πρόσφατα την περίπτωση αναφοράς για τα ωράρια των καταστημάτων. Υπάρχει συγκεκριμένη άποψη του Προέδρου της Δημοκρατίας, υπήρχε στην περίπτωση εκείνην ότι κάποιες πρόνοιες του νομοσχεδίου, όπως 15 ψηφίστηκε, του νόμου, ήταν αντισυνταγματικές. Θα φέρουμε ξανά ενώπιον της πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου τον Σύνδεσμο Καταστηματαρχών, τον Σύνδεσμο Μικρομεσαίων, την ΠΟΒΕΚ, τον Σύνδεσμο Ενοικιαστών και όλοι εδώ να λαμβάνουν μέρος; Μα είναι αυτή η έννοια που έχει, η ερμηνεία που μπορεί να δοθεί στο άρθρο 140; Καλώ το σεβαστό Δικαστήριο σας να επιβεβαιώσει τόσο τις καθαρές πρόνοιες του Συντάγματος, όσο και την 20 προηγούμενη νομολογία του και να απορρίψει το αίτημα. Ευχαριστώ.

**Νικολάτος, Π:** Κύριε Αγγελίδη, εάν νομίζετε ότι χρειάζεται να απαντήσετε στον κύριο Κληρίδη--

**κ. Χ. Κληρίδης:** Πριν απαντήσει ο κύριος Αγγελίδης, να σας δώσω αντίγραφα των κανονισμών. 25 Είναι του Annual Practice της Αγγλίας και της Κύπρου και η νομολογία.

**Νικολάτος, Π:** Κύριε Αγγελίδη, πολύ συνοπτικά παρακαλώ.

**κ. Αγγελίδης:** Το άρθρο 1(A), η 5η δηλαδή τροποποίηση του Συντάγματος, λέει τα εξής 30 (διαβάζει) "ουδεμία διάταξη... ως κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης". Μέτρα ή πράξεις. Εδώ έχουμε απόφαση του Υπουργικού, η οποία λέει ότι "εφαρμόζω τη στρατηγική της Λισαβόνας για αυτό το θέμα", δηλαδή έχει το δικαίωμα, που είναι κάτι που δεν είναι στάσιμος οργανισμός αλλά

εξελίσσεται συνεχώς, εισάγει την υποχρέωση να εφαρμόζουμε τη Λισαβόνα, την οποία και εφάρμοσε το κράτος, όχι στο στάδιο μόνο της απλής διαβούλευσης ως πρακτική προηγούμενη της Βουλής, αλλά ως υποχρέωση του, παραπάνω από το Σύνταγμα, για να δώσει τι; Το δικαίωμα να ακουστούν εκείνοι που επηρεάζονται.

5

**Νικολάτος, Π:** Αλλά σε ποιο στάδιο κύριε Αγγελίδη; Η εισήγηση της άλλης πλευράς είναι ότι το δικαίωμα της διαβούλευσης είναι στο στάδιο της προετοιμασίας του νομοσχεδίου, εκεί όπου ακούγονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι, όλα τα συμφέροντα, όλες οι απόψεις. Εδώ είστε ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου σε αναφορά, δυνάμει του άρθρου 140. Εσείς λέτε τώρα ότι το πνεύμα της Συνθήκης της Λισαβόνας επιβάλλει στο Ανώτατο Δικαστήριο, ή το άρθρο 1(Α), επιβάλλει στο Ανώτατο Δικαστήριο να .....

10

**κ. Αγγελίδης:** Να έχω το ίδιο δικαίωμα που έχει ο Πρόεδρος, το ίδιο δικαίωμα να πω ότι αυτό που αμφισβητεί και το οποίο συνετέλεσα στο να διαμορφωθεί είναι ορθό και η απειλή ή η πρακτική θεώρηση ότι "ξέρεις, θα γεμίσουμε το Ανώτατο Δικαστήριο με αιτητές για παρέμβαση", νομίζω ότι δεν μπορεί να ξεπεράσει ένα δικαίωμα να είμαι ενώπιον του Δικαστηρίου, ο οποιοσδήποτε και δεν είναι λαϊκή αγωγή αυτό το πράγμα, είναι αναφορά σε υποχρέωση που διαμόρφωσε το κράτος, με την οποία τώρα και οι δύο πλευρές και διερωτώμαι γιατί, βεβαίως περισσότερο για τη Βουλή, αλλά και οι δύο πλευρές αντιφάσκουν προς αυτό που καθιέρωσε η Λισαβόνα και η οποία δημιούργησε δια της τροποποίησης του Συντάγματος υποχρέωση. Αυτή η πράξη του Υπουργικού, η οποία είναι και εγκύκλιος του Κράτους και του Υπουργείου Οικονομικών και του Γενικού Εισαγγελέα, την οποία αναφέρει αυτό το βιβλιαράκι, θα σας το αφήσω και η νεώτερη από την Προεδρία δημοσίευση, ο ίδιος ο Οδηγός και λέει καθαρά ότι αυτό ξεκινά για τους βασικά ενδιαφερόμενους και άμεσα επηρεαζόμενους. Γιατί την κάνει τη διαβούλευση; Προς τι αυτή η υποχρέωση από τη Λισαβόνα; Να ακουστώ και ύστερα να μην έχω τίποτε, κανένα απολύτως δικαίωμα; Ενώ εάν ο νόμος υπογράφετο και δημοσιεύετο, αυτό που είχα αποκτήσει με τη συμβολή μου ως νομοθέτημα, υπό αμφισβήτηση τώρα, θα ήταν νόμος και το δικαίωμα μου θα ήταν εκεί. Κάθε ένας που θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι αυτός ο νόμος είναι αντισυνταγματικός, ας ερχόταν μεταγενέστερα, δηλαδή την κατασταλτική αντί την προληπτική αναφορά. Κατά τα άλλα, να ευχαριστήσω τον Γενικό Εισαγγελέα για την εναρκτήρια αναφορά στις παλιές μου εμπειρίες στο διοικητικό δίκαιο, αλλά εδώ δεν είναι διοικητικό δίκαιο το οποίο υποστηρίζω, υποστηρίζω καθαρά μια αρχή δικαίου που λέει ότι ο καθένας έχει τη δυνατότητα να

20

25

30

φτάσει ενώπιον του Δικαστηρίου σε υπόθεση που τον αφορά και όχι το λέει το Σύνταγμα, το 30, όχι το λέει το 35 του Συντάγματος, μας το λέει κάτι παραπάνω από το Σύνταγμα μας, όταν ακόμα ο Aziz πέτυχε να ανατρέψει απόφαση αυτού του Δικαστηρίου. Ανατράπηκε από το ΕΔΑΔ, συγγνώμη. Αυτό που ισχυρίζομαι, είναι ότι το Σύνταγμα μας τελεί υπό διαμόρφωση πλέον και  
5 υστερεί έναντι του δικαίου της Ευρώπης και εδώ η Λισαβόνα έδωσε όχι απλό δικαίωμα να συμμετέχω στη διαμόρφωση νομοσχεδίου και νόμου, αλλά προφανώς να αμυνθώ υπέρ του νόμου την ώρα που αμφισβητείται. Ευχαριστώ πολύ.

10 **Νικολάτος, Π:** Ίσως να μας δανείσετε το βιβλιαράκι εκείνο.

**κ. Αγγελίδης:** Εδώ θα δείτε και τις εγκυκλίους του Γενικού Εισαγγελέα, που ζήτησα και δεν μου δόθηκαν.

15 **Νικολάτος, Π:** Ευχαριστώ. Θα διακόψουμε για μερικά λεπτά, για να δούμε εκ πρώτης όψεως πώς τοποθετείται το Σώμα και θα επανέλθουμε, για να δώσουμε εν πάση περιπτώσει οδηγίες αναφορικά και με τα υπόλοιπα θέματα που εκκρεμούν, τις αναφορές, την αίτηση για παραπομπή προδικαστικού ερωτήματος και όλα τα άλλα θέματα.

#### ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ (13:00 - 13:20)

#### 20 **Μετά το διάλειμμα:**

**Εμφανίσεις όπως και προηγουμένως**

#### 25 **ΑΠΟΦΑΣΗ**

Έχουμε καταλήξει αναφορικά με την αίτηση για παρέμβαση, που καταχώρησε ο κύριος Αγγελίδης. Θα σας δώσουμε τώρα την κατάληξη μας, η οποία είναι ομόφωνη και εντός των επόμενων ημερών, την αιτιολογημένη απόφαση. Το άρθρο 140 του Συντάγματος, προνοεί ότι τον  
30 προληπτικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων, τον κάμνει ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας, σήμερα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η νομολογία μας επί του θέματος είναι σαφής, ότι δηλαδή μόνο τα άμεσα ενδιαφερόμενα μέρη δικαιούνται να

επωφεληθούν από τις πρόνοιες του άρθρου 140 και να κινήσουν τη διαδικασία του προληπτικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων. Η διαδικασία αυτή είναι ιδιότυπη, είναι *suí generis* και αφορά, όπως αναφέραμε, στον προληπτικό έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων. Ακούσαμε με προσοχή τους ευπαίδευτους συνηγόρους των πλευρών και τον έντιμο Γενικό Εισαγγελέα της

5 Δημοκρατίας. Δεν έχουμε πειστεί ότι συντρέχει οποιοσδήποτε λόγος για απόκλιση από την υφιστάμενη νομολογία. Ο κύριος Αγγελίδης, στην ικανή του αγόρευση ενώπιον μας, αναφέρθηκε στην αλλαγή των συνθηκών από την εποχή της προηγούμενης νομολογίας και ειδικά της αναφοράς 4/90 μέχρι σήμερα. Αναφέρθηκε ειδικά στην ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην τροποποίηση του Συντάγματος, με το νέο άρθρο, 1(Α), το οποίο

10 δίνει υπεροχή στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο έναντι και του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν θεωρούμε ότι υπάρχει οτιδήποτε το οποίο απορρέει από την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας ή από τη Συνθήκη της Λισαβόνας, το οποίο ουσιαστικά τροποποιεί τις πρόνοιες του άρθρου 140 του Συντάγματος, αλλά ούτε και δικαιολογεί την απόκλιση μας από την προηγούμενη νομολογία. Το στάδιο της διαβούλευσης, το οποίο προνοείται από τη συνθήκη της Λισαβόνας,

15 κατά την εκτίμηση μας εφαρμόζεται στο στάδιο προετοιμασίας των νομοσχεδίων και όχι στο στάδιο του προληπτικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Αυτό το δικαίωμα της διαβούλευσης ήδη δόθηκε στους Αιτητές, πελάτες του κυρίου Αγγελίδη. Εν πάση όμως περιπτώσει, η Βουλή των Αντιπροσώπων εκπροσωπείται ενώπιον μας από ευπαίδευτους συνηγόρους, οι οποίοι θα θέσουν ενώπιον του Δικαστηρίου τη θέση της

20 Βουλής, προς υποστήριξη της συνταγματικότητας του σχετικού νόμου. Επομένως, κατά την κρίση μας δεν δικαιολογείται η έγκριση της αίτησης, η οποία και απορρίπτεται. Υπάρχει θέμα εξόδων;

**κ. Κ. Κληρίδης:** Όχι.

25 **κ. Χ. Κληρίδης:** Όχι.

**Νικολάτος, Π:** Καμιά διαταγή για έξοδα. Έχουμε την αίτηση για παραπομπή προδικαστικού ερωτήματος στην 5/16.

30 **κ. Αγγελίδης:** Εμένα θα μου επιτρέψετε να αποχωρήσω κύριε Πρόεδρε.

**Νικολάτος, Π:** Έχετε την άδεια, ευχαριστώ πολύ κύριε Αγγελίδη. Τώρα μας απασχολεί το κατά

πόσο θα ακούσουμε την αίτηση για παραπομπή προδικαστικού ερωτήματος προκαταρκτικά ή στα πλαίσια της ακρόασης της ουσίας της αναφοράς. Έχετε άποψη επί του θέματος;

5 **κ. Χ. Κληρίδης:** Η γνώμη μου, κύριε Πρόεδρε, είναι ότι δύο τινά μπορεί να συμβούν. Εάν ακούσετε την αίτηση και αποφασίσετε να κάνετε παραπομπή, τότε θα αναμένετε την ετυμηγορία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και την καθοδήγηση του, όσον αφορά τα εγυρόμενα θέματα. Εάν από την άλλη απορρίψετε το θέμα, αφού ακούσετε την αίτηση, τελειώνει εδώ. Τώρα εάν το συνδυάσετε, εάν το παντρέψετε, δηλαδή να το ακούσετε από κοινού, δεν βλέπω τη σκοπιμότητα ή τη χρησιμότητα, υπό την έννοια ότι η απόφαση/γνωμάτευση σας προϋποθέτει το ξεκαθάρισμα, 10 από απόψεως Ευρωπαϊκού Δικαίου, της συμβατότητας της προτεινόμενης νομοθεσίας, μαζί με το κοινοτικό κεκτημένο και τις πρόνοιες της Συνθήκης, άρθρο 49 κτλ.

15 **Ναθαναήλ, Δ:** Δεν είναι καλύτερα, μέσα στο πλαίσιο της εξέτασης της αναφοράς και των λόγων και της επιχειρηματολογίας, εάν το Δικαστήριο, ακούγοντας και διαβουλευόμενο, κρίνει ότι όντως μπορεί να υπάρχει θέμα συμβατότητας, να το στείλει;

20 **κ. Χ. Κληρίδης:** Αφού η ουσία της διαφοράς μεταξύ του Προέδρου και της Βουλής των Αντιπροσώπων είναι η συμβατότητα, δεν υπάρχει άλλο θέμα, δεν υπάρχει άλλο θέμα. Δηλαδή αυτό είναι το θέμα. Αυτό είναι το μόνο επίδικο θέμα. Συνεπώς, δεν βλέπω πώς μπορεί να παντρευτεί. Δηλαδή πρέπει να αποφασιστεί το θέμα αυτό, δηλαδή εάν θα το παραπέμψετε ή όχι. Εάν δεν θα το παραπέμψετε--

25 **Παμπαλλής, Δ:** Εκείνο που μας απασχολεί είναι, ακούγοντας τις δύο πλευρές και διαβουλευόμενοι προτού εκδώσουμε οποιανδήποτε απόφαση, εάν δούμε ότι όντως αντιμετωπίζουμε δυσκολία ερμηνείας του, τότε να το στείλουμε. Μήπως αυτό θα βοηθούσε; Γι' αυτό θέλουμε την άποψη σας.

30 **κ. Χ. Κληρίδης:** Η αίτηση έγινε σύμφωνα με τους θεσμούς που έχετε θεσπίσει. Είναι προδικαστικό το θέμα, δηλαδή ο θεσμός που έχετε θεσπίσει, ο δικονομικός, όπως τον έχω διαβάσει, εγείρεται σαν προδικαστικό θέμα, δεν είναι ο δικονομικός θεσμός ότι μπορεί να γίνει αυτό που εισηγίστε. Μπορεί να ακουστεί η αίτηση, αλλά ότι είναι προδικαστικό το θέμα, είναι προδικαστικό. Αφού και η πεμπτουσία του σχετικού άρθρου των συνθηκών για παραπομπή, είναι

παραπομπή προδικαστικού θέματος. Είναι προδικαστικό. Άρα είναι πριν τη δίκη που πρέπει να ακουστεί.

**Νικολάτος, Π:** Λέτε ότι είναι καλά να το ακούσουμε προκαταρκτικά.

5

**κ. Χ. Κληρίδης:** Πιστεύω ότι η απόφαση του ΕΔΑΔ θα επιλύσει το θέμα. Δεν θα υπάρξει συνέχεια πέραν της απόφασης.

**Νικολάτος, Π:** Ο έντιμος Γενικός Εισαγγελέας.

10

**κ. Κ. Κληρίδης:** Ίσως κύριε Πρόεδρε, εάν υπάρξει δήλωση από την άλλη πλευρά ότι τυχόν απόρριψη του αιτήματος για προδικαστική παραπομπή, θα σημάνει το τέλος της διαδικασίας, θα είναι ορθότερο να προηγηθεί η εκδίκαση της αίτησης, διότι με την εκδίκαση της αίτησης, στην εκδίκαση της αίτησης, είναι γεγονός ότι αναφερόμαστε και παραπέμπουμε σε νομολογία πάνω στην αρχή του Acte Clair και Acte Eclairé, η οποία νομολογία μπαίνει και στην ουσία και μπορεί να αποφασιστεί και το θέμα της ουσίας, δηλαδή ως προς τη συμβατότητα με τις επίμαχες διατάξεις. Ίσως εάν υπάρξει αυτή η δέσμευση ή δήλωση από την άλλη πλευρά, να το κλείσουμε το θέμα. Κατά τα άλλα, δεν έχουμε καμιά ένσταση ή δυσκολία, ό,τι ήθελε κρίνει το Δικαστήριό σας.

15

**Νικολάτος, Π:** Έχετε εξετάσει καθόλου το κατά πόσο στα πλαίσια της ιδιότυπης αυτής διαδικασίας, της αναφοράς, δυνάμει του άρθρου 140 του Συντάγματος, μπορεί να υποβληθεί προδικαστικό ερώτημα;

20

**κ. Κ. Κληρίδης:** Αφ' ης στιγμής τίθεται από την άλλη πλευρά θέμα ερμηνείας της ίδιας της Συνθήκης ή διατάξεων της, πιστεύουμε ότι μπορεί, ναι.

25

**Λιάτσος, Δ:** Η θέση σας είναι ότι στα πλαίσια του προδικαστικού ζητήματος ουσιαστικά, πιθανόν να αποφασιστεί ότι είναι ξεκαθαρισμένο το θέμα και συνεπώς δεν έχει και βάση συνταγματικότητας ο νόμος.

**κ. Κ. Κληρίδης:** Μάλιστα, ακριβώς.

30

**Νικολάτος, Π:** Κύριε Κληρίδη, αντιλαμβανόμαστε ότι δέχεστε την εισήγηση του έντιμου Γενικού Εισαγγελέα, να ακουστεί προδικαστικά το ζήτημα, με αυτήν την αντίληψη;

5 **κ. Χ. Κληρίδης:** Η αντίληψη, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, για να μην κάνουμε λάθος, είναι ότι εάν παραπεμφθεί το θέμα και αποφασίσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ότι τίθεται θέμα ασυμβατότητας και το θέμα τελειώνει εκεί. Ασφαλώς. Εάν κατάλαβα σωστά τη δήλωση.

10 **Λιάτσος, Δ:** Όπως αντιλήφθηκα τη θέση του Γενικού Εισαγγελέα, είναι ότι στα πλαίσια της ίδιας της αίτησης εάν κριθεί ότι είναι ξεκάθαρο το ζήτημα, τότε αυτό θα λύσει και την ουσία της υπόθεσης.

15 **κ. Χ. Κληρίδης:** Μα δεν τίθεται τέτοιο θέμα Εντιμότητα, κατά τη γνώμη μου. Το Acte Clair είναι όταν ήδη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει αποφανθεί επί του συγκεκριμένου θέματος και υπάρχει πάλια νομολογία.

**Νικολάτος, Π:** Όχι, εκείνο είναι το Acte Eclairé, που σημαίνει είναι θέμα διασαφηνισθέν δια της νομολογίας. Το Act Clair είναι εκείνο που είναι προφανές, που είναι σαφές.

20 **κ. Χ. Κληρίδης:** Δεν εγείρεται κατά τη γνώμη μου τέτοιο θέμα, γιατί δεν βρήκα καμιά απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου που αφορά συγκεκριμένα τους τηλεοπτικούς σταθμούς, την αδειοδότηση και κατά πόσο μπορεί το εθνικό κράτος να βάλει τους οποιουσδήποτε όρους και περιορισμούς, όπως έβαλε σε αυτήν την περίπτωση. Δεν έχω βρει τέτοια απόφαση για να είναι είτε Act Clair είτε Acte Eclairé. Δεν μπορώ όμως να κάνω δήλωση τώρα, γιατί δεν μπορώ να  
25 ξέρω ποια θα είναι η διατύπωση και το σκεπτικό του Δικαστηρίου.

**Νικολάτος, Π:** Επομένως θα οριστεί για ακρόαση η αίτηση αυτή.

30 **κ. Κ. Κληρίδης:** Είναι ένα ενδεχόμενο από την απόφαση σας να υπάρξει και επίλυση επί του θέματος ολόκληρου, της συνταγματικότητας του νόμου.

**Οικονόμου, Δ:** Τότε δεν είναι καλύτερα να τα δούμε όλα μαζί;

5 **κ. Κ. Κληρίδης:** Είναι ένα ενδεχόμενο. Μπορεί από την εξέταση του θέματος και της νομολογίας που θα προσαχθεί, να διαφανεί ότι το θέμα είναι τόσο ξεκάθαρο ώστε, για παράδειγμα, δεν μπορεί η εθνική νομοθεσία να επιβάλει αυτού του είδους τον προστατευτισμό, για παράδειγμα, επί τηλεοπτικών σταθμών. Εάν υπάρχει αυτό και είναι ξεκαθαρισμένο, είναι ένα ενδεχόμενο.

**Νικολάτος, Π:** Οι δηλώσεις σας έχουν καταγραφεί. Θα ορίσουμε την αίτηση για παραπομπή του προδικαστικού θέματος για ακρόαση, εάν μπορείτε 22 Νοεμβρίου, 23 Νοεμβρίου.

10 **κ. Χ. Κληρίδης:** Εγώ είχα ανταλλάξει απόψεις με τον συνάδελφο κατά τη διάρκεια του διαλείμματος και είχαμε πει ότι λόγω της σοβαρότητας του θέματος και της δυσκολίας, ότι θα ήταν λογικό η κάθε πλευρά να έχει τρεις εβδομάδες για γραπτή агόρευση.

**κ. Κ. Κληρίδης:** Συμφωνώ και υπερθεματίζω.

15

**Νικολάτος, Π:** Επομένως θα δώσουμε τρεις εβδομάδες για τη γραπτή агόρευση του κυρίου Χρίστου Κληρίδη για τη Βουλή και περαιτέρω τρεις εβδομάδες για την агόρευση του έντιμου Γενικού Εισαγγελέα. Θα πρέπει να την ορίσουμε πλέον Ιανουάριο. 16 Ιανουαρίου.

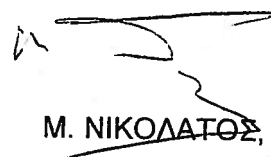
20 **κ. Κ. Κληρίδης:** Θα απουσιάζω στο εξωτερικό για υπηρεσιακό ταξίδι.

**Νικολάτος, Π:** Ορίζεται στις 23.1.17, στις 12:00 το μεσημέρι για ακρόαση η αίτηση. Την ίδια ημερομηνία και την ίδια ώρα παραμένουν και οι δύο αναφορές, 4 και 5, για περαιτέρω οδηγίες και προγραμματισμό.

25

Τέλος Ακρόασης

30



Μ. ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ,

ΣΤ. ΝΑΘΑΝΑΗΛ,

Κ. ΠΑΜΠΑΛΛΗΣ,

Π. ΠΑΝΑΓΗ,

Λ. ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΣ,

Δ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ,

Μ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ,

Α. ΛΙΑΤΣΟΣ,

Κ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ,

Γ. Ν. ΓΙΑΣΕΜΗΣ,

Τ. Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ,

Τ. ΨΑΡΑ - ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

5

10

15

20

25

**Διευκρινιστικά σημεία:**

-- Ο ομιλητής διακόπτεται από κάποιο άλλο άτομο

30 ... Ο ομιλητής διακόπτει τη σκέψη του

**Βεβαίωση**

5

Εγώ, η Αντρη Βουτή, στενοτυπίστρια, πιστοποιώ ότι το παρόν είναι η πλήρης και ακριβής μεταγραφή των στενοτυπημένων πρακτικών που πήρα, όσο καλύτερα μπορούσα, στην παρούσα υπόθεση.

10